

Проект

"Зміцнення спроможності галузевих асоціацій до аналізу політики дерегуляції і розвитку саморегулювання у сфері безпечності і якості аграрної продукції"

Звіт за 2 етап

Пункт 2.2.

2.2. Підрозділ "Стан справ" розділів "Фітосанітарія", "ВХР та свині", "Козівництво", "Грибництво", "Плодово-ягідна продукція", "Молоко і молочна продукція", "Виробництво цукру" проекту документу "Концепція розвитку галузевих асоціацій на засадах саморегулювання".

З огляду на загальногалузевий характер Концепція розвитку галузевих асоціацій на засадах саморегулювання включати в її текст розділи, які стосуються аналізу стану справ в конкретній галузі виявилось недоречним. Натомість галузеві асоціації обрали найбільш гострі питання для розробки проектів саморегулювних актів і надали інформацію про стан справ у відповідних розділах таких документів.

- Фітосанітарія

Знезараження продукції рослинництва від шкідників у відповідності до міжнародних стандартів в Україні здійснюється, як правило, у кінцевих точках внутрішнього логістичного ланцюгу – в портових елеваторах та на судах морського транспорту. Внутрішні елеватори застосовують свої внутрішні процедури зберігання зерна, які зазвичай засновані на застарілих ГОСТах та ДСТУ. Транспортні компанії та виробники сільгосппродукції, як правило, не мають технологічних регламентів із знезараження приміщень, продукції та транспорту і вдаються до знезараження ситуативно, за фактом зараження.

Відсутність системної діяльності у сфері ПЕСТ-контролю на галузевому рівні має наслідком підвищення небезпеки поширення хвороб, які переносять шкідники, втрати фізичних обсягів врожаю, зниження якості рослинницької продукції.

Встановлення загальних принципів застосування шаблонів, практик, правил безпечної діяльності, на основі яких підприємства, що провадять діяльність зі знезараження об'єктів в Україні, є вимогою часу. Також актуальним є визначення організаційних, кваліфікаційних, технологічних та інших вимог, які необхідні при провадженні господарської діяльності з знезараження об'єктів регулювання, визначених Законом України "Про карантин рослин" та які переміщуються через державний кордон України та карантинні зони. Також актуальним завданням є формування вимог до виконання інших робіт із хімічного знезараження рослинної продукції та об'єктів фітосанітарного регулювання.

Найбільш актуальними питаннями для формування саморегулювних стандартів є серія галузевих стандартів ПестФрі, у тому числі документ "Порядок інтегрованого контролю шкідників на внутрішніх елеваторах".

- ВРХ та свині

Тваринництво традиційно є галуззю, до якої висуваються підвищені вимоги щодо забезпечення безпечності та якості продукції. Фізичні та юридичні особи, які утримують та використовують тварин у сільському господарстві, зобов'язані дотримуватися вимог законів та інших нормативно-правових актів України, санітарно-гігієнічних, ветеринарних правил і норм, а також не допускати порушень прав і законних інтересів інших фізичних і юридичних осіб та не створювати загрози

безпеці людей, а також тварин, у тому числі через жорстоке поводження з ними. Тварини повинні розводитися та утримуватися з огляду на їх різновид та стадію розвитку, здатність до адаптації та доместикації, їхні фізіологічні та етологічні потреби, спираючись на досвід та наукові дані.

Всі ці питання потребують детального нормативного регулювання як на рівні законодавчо-нормативних актів, так і на рівні вимог та стандартів саморегулювних організацій. З огляду на зазначене вище актуальним є формування самоврядних вимог з означених вище питань, які поширюються на юридичних та фізичних осіб, які є власниками тварин, що використовують для отримання м'ясної продукції.

Найбільш актуальними напрямками запровадження галузевого саморегулювання є ведення галузевих племянних книг (Порядок формування, ведення та видання серії галузевих племянних книг (по видах та породах сільськогосподарських тварин), серія галузевих стандартів 'Благополуччя сільськогосподарських тварин' (зокрема, галузевий стандарт 'Благополуччя тварин. Свинарство.'), серія галузевих стандартів 'Сільськогосподарські тварини для забою' (зокрема, галузеві стандарти 'Свині для забою', 'ВРХ для забою').

- Козівництво

Галузь козівництва є новою для України. Попри госроту проблем забезпечення безпечності та якості продукції козівництва, національних спеціалізованих нормативних документів в цій галузі практично немає. Тож всі загальні практичні питання, з якими стикаються господарства, є сенс вирішувати на рівні галузевого саморегулювання для наявних суб'єктів галузі козівництва: особистих селянських господарств та спеціалізованих господарств (ферм і комплексів) різної форми власності, які утримують (вирощують) дрібну рогату худобу (ДРХ). В таких документах має бути визначена сукупність господарських, зоотехнічних і ветеринарних заходів, які забезпечують належну санітарну культуру, збереження здоров'я тварин, отримання від них високої продуктивності, охорону навколишнього середовища. Саморегулювні процедури мають поширюватися на підприємства всіх форм власності, які проектуються, будуються, реконструюються для вирощування, утримання ДРХ та роботи з тваринами.

Першочерговими напрямками запровадження галузевого саморегулювання є формування саморегулювального документу (галузевого стандарту) 'Благополуччя тварин. Ветеринарно-санітарні вимоги до утримання дрібної рогатої худоби.', розробка серії галузевих стандартів 'Молоко козяче' (у тому числі самоврядного стандарту 'Молоко козяче сире. Гігієна виробництва'), серія галузевих стандартів 'Продукти з молока козячого' (у тому числі галузевого стандарту 'Продукти переробки з козячого молока. Гігієна виробництва')

- Грибництво

Сфера промислового виробництва грибів, а особливо грибного промислу населення, лишається практично нерегульованою на рівні національної законодавчо-нормативної бази. Разом з тим, ця сфера щороку зростає і потребує професійних підходів до забезпечення безпечності і якості продукції.

Суттєвою прогалиною, яка стримує зростання виробництва грибів в промислових умовах є відсутність стандартизованих вимог до міцелію їстівних грибів на субстраті (соломі злакових культур пшениці, жита, ячменю, вівса, проса, стебла та стержнів качанів кукурудзи, лушпиння соняшника, тирси, курячого посліду, кінського гною, відходів рослинництва, тваринництва, переробної промисловості, а також їх сумішей), а також до посівного зернового міцелію видів грибів, що культивуються штучно, який вирощений в умовах обладнаних виробничих приміщень, і який призначений для реалізації виробникам сільськогосподарської продукції, безпосередньо на місці виробництва та через торговельну мережу.

- Плодово-ягідна продукція

Плодово-ягідна продукція в Україні, перш за все вирощується одноосібниками та фермерами. Вимог на вирощування, збирання, зберігання та транспортування продукції ці верства виробників практично не знають і не притримуються.

Найбільш популярною культурою у означених вище категорій виробників є яблука. Міжнародні системи стандартизації висувають досить жорсткі умов до виробництва, зберігання та фасування яблук. Останнім часом в Україні почали з'являються підприємства, які спеціалізуються на довготривалому зберіганні яблук і послуговуються своїми власними правилами. Однак збирання і зберігання яблук ранніх сортів, які не підлягають довготривалому зберіганню, лишається здебільшого аматорською справою.

Відставання українського виробника в напрямі дотримання міжнародних стандартів може суттєво уповільнити економічний розвиток селянства і фермерських господарств. Тому розробка серія галузевих стандартів 'Фрукти. Яблука', і зокрема, формування галузевого стандарту 'Яблука свіжі ранніх термінів дозрівання. Технічні умови.' Є виключно актуальною.

- Молоко і молочна продукція

Проблема підміни молочних жирів рослинними маслами, і зокрема, пальмовим маслом з метою здешевлення продукції є гострою проблемою галузі виробництва молочних продуктів. На законодавчому рівні питання забезпечення сподивача від підробки молочних продуктів до сих пір лишаються невирішеними. З огляду на такий стан справ розробка і введення в експлуатацію серії галузевих саморегульованих стандартів 'Молоко коров'яче'.

Зокрема актуальним є питання розробки галузевого саморегульованого документу 'Молоко коров'яче сире. Технічні умови' на основі прототипів – множини гармонізованих національних стандартів (у тому числі, ГС 316041796:20018) та наступних міжнародних документів: Регламенту (ЄС) № 853/2004 Європейського парламенту і Ради від 29 квітня 2004 року, що встановлює спеціальні правила гігієни харчових продуктів тваринного походження, Регламенту (ЄС) № 2073/2005 Європейського парламенту та Ради від 15 листопада 2005 року про мікробіологічні критерії для харчових продуктів, постанови Ради (ЄС) № 2377/90 від 26 червня 1990 року, що встановлює метод Співтовариства для визначення максимально припустимих норм залишкових речовин ветеринарних лікарських препаратів у харчових продуктах тваринного походження, документу SAC/RCP 57/2004 Code of Hygienic Practice for Milk and Milk Products.

- Виробництво цукру

На сучасному світовому ринку цукор є одним з найбільш стандартизованих продуктів. Українські цукровари завжди дотримувалися технологій його виробництва, працювали у відповідності до стандартів. Однак слабка підтримки національної системи стандартизації з боку держави, політика дерегуляції, яка проводиться останнім часом послабили увагу до вчасного оновлення галузевих стандартів і це поставило українського виробника цукру у нерівні умови в порівнянні з виробниками інших країн.

Наздогнати конкурентів, посилити свої позиції на експортних ринках, в першу чергу європейських, можна лише на основі модернізації галузевої системи стандартизації на засадах саморегуляції. Найпершими нормативними документами, які потребують термінової модернізації і можуть бути введені в дію як документи галузевого саморегулювання є стандарти "Цукор. Технічні умови." і "цукор. Метод визначення поляризації."